

Вирішення проблеми — як реалізувати це технологічно, пов'язане з наявністю банку тестових завдань, що мають стійкі, статистичні оцінки складності, і спеціальних шкал, що дозволяють зіставити рівень підготовленості учнів і складності тестових завдань завдяки введенню загальних одиниць виміру.

Куценко Є. М., аспірантка денної форми навчання
спец. 12.00.04 2-ий курс,
кафедра адміністративного та конституційного права

ЗВОРТНИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА СТУДЕНТОМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Будь-яка навчальна діяльність не може ефективно здійснюватись без налагодження зворотного зв'язку між учасниками навчання, зокрема між викладачем та студентом чи студентами. Говорячи про зворотній зв'язок у навчальному процесі, необхідно встановити мету, природу даного поняття та інші його особливості.

По суті, в основі зворотного зв'язку лежить взаємодія між викладачем та студентом, що забезпечує певний обмін інформацією між ними. Автори навчального посібника «Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі» виділяють поняття педагогічного спілкування [1, с. 306], яке дещо охоплює поняття зворотного зв'язку, проте не вистачає більш характерних його ознак.

Даний посібник також вказує про зворотній зв'язок як функцію управління самостійною роботою студента [1, с. 442]. Відомо, що управління навчальним процесом є важливим завданням кожного педагога, а вміння вірно та адекватно його забезпечити свідчить про професійність останнього та впливає на успішність самого студента. Тому, створення зворотного зв'язку є усвідомленим професійним обов'язком педагога. При цьому **метою** зворотного зв'язку є отримання інформації про хід засвоєних знань та його якість, консультація й допомога студентам та стимулювання навчання. **Ціллю** зворотного зв'язку є адекватний вибір засобів, прийомів та методів навчання студента, напряму управління навчанням та справедливе оцінювання знань викладачем.

Окрім цього, інші автори вказують на зворотній зв'язок як на багатогранний механізм навчального процесу. Так, у біхевіоризмі він розглядається як підкріплення відповіді; в теорії Скінера го-

вориться про підкріплення правильної реакції як механізму формування правильної поведінки. Представники когнітивної психології розглядають зворотний зв'язок як інформацію про наявність помилки, причини її та інструкцію її виправлення [2].

Розуміючи значення, природу та мету зворотного зв'язку, викладач має бути методологічно забезпеченим всіма прийомами і засобами, принципами побудови зворотного зв'язку. Для цього необхідно встановити функцію зворотного зв'язку, його мету, типи, види, форми, моделі та вимоги до створення ефективного зворотного зв'язку, про що досліджується в посібнику «Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі», в «Проблемной лаборатории дистанционного обучения» тощо [3, 4].

Відповідно до зазначених джерел, **типами** зворотного зв'язку є інформаційно-повідомлювальні та аналітично-результативні; **видами** є негайного реагування (при запам'ятовуванні та систематизації матеріалу) та відстроченого (для роздумів, планування і контролю); **моделями** — «портфоліо», есе, інсценалізації; **засобами впливу** виступають оцінка, переконання, прохання, порада; серед **форм** зворотного зв'язку виділяють активні, чи діалог. Можна також додати, що форми зворотного зв'язку є усні (дискусія, діалог), письмові (індивідуальний предметний план кожного студента, письмові нотатки викладача в роботах студента), а **прийоми** можуть бути активними (студент сам приходиться до вірного рішення після зауваження) та пасивними (викладач прямо говорить вірну відповідь). Доцільно звернути увагу на те, що контроль та оцінювання — це засіб зворотного зв'язку і повинен також мати мету останнього, аби не перетвориться на «загрозливий стимул». Тому, тут необхідно виходити з концепцій контролю та гуманістичної школи навчання, враховувати всі можливі помилки викладача при оцінюванні та не допускати їх [1, с. 326—327, 515; 5].

Дане теоретичне вивчення повинне забезпечити якісне практичне втілення зворотного зв'язку. І багато вищих навчальних закладів, підтверджуючи потребу у здійсненні ефективного зворотного зв'язку, активно вживають заходи для його розвитку (наприклад, анкетування студентів у Міжнародному гуманітарному університеті).

Отже, зворотній зв'язок — це певна система (приймів та навичок) взаємодії викладача та студента за допомогою різних способів обміну інформацією, заходів впливу й організації взаємин з метою отримання інформації про хід засвоєних знань, консультації й допомоги студентам та стимулювання навчання.

Література

1. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: Навч. посіб. / За ред. М. В. Артюшиної, О. М. Котикової, Г. М. Романової. — К.: КНЕУ, 2007. — 528 с.
2. Проблемная лаборатория дистанционного обучения. Дистанционный курс для преподавателей / Авторы курса Кухаренко В. Н., Рыбалко Е. В., Олейник Т. А., Савченко Н. В., Сиротенко Н. Г. Под редакцией проф. Кухаренко В. Н. — НТУ «Харьковский политехнический институт». — <http://users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/ukr/pedde/feedback.htm>.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. / В. А. Козаков, М. В. Артюшина. — К.: КНЕУ, 2003.
4. *Рассел Т.* Навыки эффективной обратной связи: 2-е изд. — СПб.: Питер, 2002.
5. *Лівківський М. В.* Історія педагогіки: Підручник. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 341 с.

Кучер А. В., аспірант
кафедри педагогіки та психології

ВИМІРЮВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ

Зміни, що нині відбуваються в системі освіти ставлять перед педагогічною наукою чимало завдань, провідним серед яких є підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою. Важливим аспектом у цьому процесі є формування в майбутніх спеціалістів професійних комунікативних умінь, без яких, на наше глибоке переконання, не можливо вести мову про повноцінність підготовки висококваліфікованих фахівців у будь-якій галузі, в тому числі і в аграрній сфері економіки. У цьому зв'язку особливо важливого значення набуває розробка методичних підходів до вимірювання комунікативних умінь.

Результати аналізу наукових досліджень дозволяють нам говорити про наявність щонайменше двох підходів до вимірювання рівнів комунікативних умінь студентів: метод експертних оцінок та самооцінка. Сутність методу самооцінки полягає в тому, що кожен, хто має намір визначити рівень сформованості своїх комунікативних умінь, може для цього скористатися загальновідомими прийомами, наприклад, тестом комунікативних умінь Л. Мі-